

DISCURS DE COMIAT ALS ALUMNES DE SEGON DE BATXILLERAT.

2007-2008

Bona nit. Com ja deveu saber, en aquesta festa de comiat als alumnes de segon és tradició que un professor, cada any un de diferent, us parli en nom de tots els altres. Aquest any m'ha tocat a mi i abans de res vull agrair el fet que se m'hagi donat aquesta oportunitat. Si m'ho permeteu, em dirigiré als alumnes que són els protagonistes d'aquesta festa. Generalment qui fa el discurs és un professor de batxillerat per la senzilla raó que, en el procés que va dels 3 als 18 anys, s'han anat incorporant alumnes que no han tingut els mestres dels primers cursos. Però aquests primers cursos són d'un valor incalculable i per això és tan important, en aquest moment, recordar-los. Ells us han ensenyat coses tan fonamentals com llegir i escriure, començar a calcular, resoldre, observar, expressar-vos, tot coses que, evidentment, també us han anat ensenyant els vostres pares, i els que hem vingut després hem continuat aquesta tasca i, entre tots, us hem transmès el que en diem cultura, és a dir, tot allò que ha fet l'home i que cal que no es perdi, que cal cultivar.

Això, evidentment, és una feina valuosíssima de l'escola. Però si ara us poseu a recordar els diferents mestres i professors que heu tingut, probablement no recordareu el que us hem ensenyat sinó que la imatge que en guardeu més aviat deu estar feta de gestos, maneres de comportar-nos, de dirigir-nos a vosaltres i als vostres companys, moments en què potser us vam renyar o felicitar o, simplement, estàvem en una determinada relació amb vosaltres i amb els altres, moments en què tots participàvem d'una cosa comuna.

Des del primer moment en què un nen entra a l'escola, la que sigui, de ben petit, entra d'una manera rotunda en contacte i en relació amb els altres. Surt del marc familiar en què els lligams són tan forts que sovint resulta impossible prendre distància i entendre'ls i es topa amb persones amb les quals, en principi, no el lliga res. Altres companys i mestres i professors.

Una escola pot donar prioritat al primer que he esmentat: el llegir, l'operar, etc., o bé pot donar prioritat a que l'alumne aprengui a relacionar-se amb els demés, a respectar-se i fer-se respectar, escoltar i opinar. Si he de triar entre una de les dues opcions d'escola, em quedo amb la segona.

Em recolzaré en Plató (amb el permís del professor de filosofia) per justificar-me. En una de les seves obres, Alcibiades, un jove molt bell que tot just abandona l'adolescència i que ha rebut una gran formació en matemàtiques, llengua, música, etc., decideix començar a participar activament en el govern de la polis. Sòcrates, que l'ha seguit de lluny durant anys sense dirigir-li la paraula, ara s'hi acosta i l'interpel·la i, fixem-nos en un detall molt significatiu per al que vull defensar avui: en el moment en què ho fa Alcibiades li diu que, curiosament, ell mateix estava a punt d'anar a parlar amb Sòcrates. És a dir: el diàleg s'inicia quan hi ha un interlocutor disposat a participar-hi. Doncs bé, el que diu Sòcrates és que s'ocuparà de la seva formació i, després de demostrar-li (tal com passa sempre en les obres platòniques) que no sap res de res, li cita una conegudíssima inscripció gravada al pòrtic del temple d'Apol·lo a Delfos que diu: «Coneix-te a tu mateix»; només així Alcibiades es constituirà com a persona. I això evidentment, tots ja ho sabeu perquè ho heu estudiat aquest curs, només ho aconseguirà en diàleg amb un altre.

Només és a través de l'altre que un s'acaba coneixent a si mateix i, amb ell, tot allò que ara mateix hem qualificat d'importantíssim: el calcular, l'expressar-se, i el que és fonamental per a la formació de la persona: la cultura.

En aquest nostre petit món de la Mestral que ara abandoneu, l'altre són evidentment els vostres companys, i no només em refereixo als del vostre curs, sinó també a tota la resta, fins als més petits; l'altre el trobeu també en tot d'adults que treballen a l'escola en diverses tasques i, és clar, també en els vostres mestres.

En la mesura que heu sabut establir un diàleg amb tots heu après; en la mesura que us heu tancat, heu bloquejat l'aprenentatge. A l'Escola Mestral és molt important que l'alumne aprengui a establir aquest diàleg i moltes converses entre els professors giren entorn de com aconseguir que els alumnes aprenguin a relacionar-se entre ells i amb nosaltres i, en definitiva, es vagin fent lliures. Potser és difícil de veure pels alumnes que heu estat sempre en aquesta escola però els qui heu entrat més tard segur que ho heu notat. Jo me'n vaig adonar quan vaig començar a treballar-hi i ho he constatat any rere any i quasi us diria que d'una manera creixent.

Per què d'una manera creixent? Aquí retorno al diàleg platònic, perquè Sòcrates diu que no pretén pas que a Alcibiades li calgui una educació i a ell no. Ambdós necessiten de l'altre per tal d'esdevenir persones.

Us asseguro que en el nostre cas la cosa és ben bé així. La relació amb vosaltres és una font contínua d'aprenentatge, això sí, sempre que ens mantinguem oberts. El

mètode, evidentment, pot fallar i falla sovint a causa del que els entesos en diuen “el factor humà”. Per això, des d’aquí, demano disculpes per totes aquelles vegades que hagi trencat el diàleg de la manera més flagrant. El mètode pot fallar puntualment, però si un es manté ferm, a la llarga és molt fructífer.

Si abans he dit que probablement el que recordaríeu de nosaltres és la manera en què ens hem relacionat amb vosaltres, això resulta que és recíproc, és a dir, que allò que els professors recordarem no serà si un dia vaureu un nou i un altre dia un tres, sinó com us vaureu anat fent persones, com vaureu marxat de l’escola, en quin punt es va trencar el lligam.

Arribo al final i reprenc el principi. Fa una estona he dit que en aquests discursos anuals amb els quals ens acomiadem dels grans de l’escola, els professors de batxillerat tenim l’injust privilegi de poder estar aquí representant els altres companys, mentre que mestres que no ho fan probablement ho mereixerien molt més. Doncs bé, no és aquest l’únic privilegi que tenim, perquè és en aquest últim any que –no sé si hi haureu pensat– arribeu a l’edat del jove Alcibiades, a un pas de l’edat adulta i en el moment en què ja esteu plenament preparats per al diàleg. I això els professors ho hem notat molt i estic segura que vosaltres també perquè cada dia hem anat establint un diàleg per tirar endavant una tasca que ens concernia a tots i en la qual vosaltres hi teníeu molt a dir. I ara no m’estic referint a un «vosaltres general» que serveixi per a cada promoció, sinó als que ara i aquí tinc al davant.

Vint-i-dos segles després que Plató escrigués el seu diàleg, un poeta alemany va compondre un poema titulat *Sòcrates i Alcibiades* i en ell preguntava: «Per què rets homenatge, Sòcrates sagrat, a aquest adolescent contínuament? És que no coneixes res més gran?» i ell mateix responia: «Qui ha pensat el més profund estima el més vivent, qui ha mirat en el món entén l’alta joventut, i s’inclinen els savis sovint al final vers el bell». Ara evidentment no pretenc comparar-nos amb Sòcrates, només intento entendre el que diuen aquests versos sobre la importància d’estar oberts i atents als qui tenen la vostra edat. Us asseguro que jo –i penso que puc parlar en nom de tots els meus companys– he fet un pas amb vosaltres.

Per tot això, i abans que no marxeu, us volem donar a tots les gràcies.